

АНАЛІЗ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTI НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

©2025 СЛУКІН Г. І.

УДК 338.2:338.1:332.1
JEL: E71, I38, O11, J11

Слукін Г. І. Аналіз впливу соціальної згуртованості на економічний розвиток

Стаття присвячена аналізу динаміки індексу соціального капіталу та ключових макроекономічних показників України та країн Європейського Союзу у 2013–2023 роках. Мета дослідження полягає у виявленні відмінностей у природі формування соціальної згуртованості та її зв'язку з економічним розвитком. У роботі використано показник соціального капіталу з індексу процвітання (Legatum Institute), що поєднує оцінку міжособистісної довіри, громадянської активності, соціальних зв'язків і толерантності. Аналіз даних показує, що у країнах ЄС, особливо Центрально-Східної Європи, зростання соціального капіталу має системний, еволюційний характер, що супроводжується стабільним підвищенням ВВП на душу населення, зниженням безробіття та контрольованою інфляцією. Така динаміка свідчить про ефективність довгострокових структурних реформ і реалізацію політики згуртованості, яка формує сприятливе інституційне середовище, знижує транзакційні витрати та стимулює інвестиції. Досвід цих країн підтверджує двосторонній причинно-наслідковий зв'язок між соціальною згуртованістю та економічним зростанням. В Україні зафіксовано найвищі темпи зростання соціального капіталу серед досліджених країн, особливо після 2020 року. Проте це зростання має переважно реактивну природу, обумовлену мобілізаційною реакцією суспільства на пандемію COVID-19 і повномасштабну війну, і не супроводжується суттєвим покращенням базових економічних показників. Висока волатильність ВВП, підвищений рівень інфляції та вразливий ринок праці свідчать про відсутність міцної економічної основи для стійкого розвитку згуртованості. Це зумовлює необхідність інституційного закріплення механізмів участі, довіри та солідарності, щоб перетворити соціальну згуртованість на дієвий чинник довгострокового економічного зростання та підвищення стійкості до зовнішніх шоків.

Ключові слова: соціальна згуртованість, економічний розвиток, порівняльний аналіз, соціальний капітал, динаміка рівня згуртованості, інклюзія, макроекономічна динаміка, сталий розвиток.

Рис.: 5. Бібл.: 23.

Слукін Георгій Ігорьович – аспірант кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: slukingeorge@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-8308-5533>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/JXN-1340-2024>

UDC 338.2:338.1:332.1
JEL: E71, I38, O11, J11

Slukin H. I. Analyzing the Impact of Social Cohesion on Economic Development

The article is dedicated to the analysis of the dynamics of the social capital index and key macroeconomic indicators of Ukraine and the European Union countries from 2013 to 2023. The aim of the research is to identify differences in the nature of the formation of social cohesion and its relationship with economic development. The study uses the social capital indicator from the Prosperity Index (Legatum Institute), which combines assessments of interpersonal trust, civic engagement, social connections, and tolerance. Data analysis shows that in the EU countries, especially in Central and Eastern Europe, the growth of social capital has a systemic, evolutionary character, accompanied by a stable increase in GDP per capita, a decrease in unemployment, and controlled inflation. Such dynamics indicate the efficiency of long-term structural reforms and the implementation of cohesion policies that create a favorable institutional environment, reduce transaction costs, and stimulate investment. The experience of these countries confirms a bilateral causal relationship between social cohesion and economic growth. In Ukraine, the highest growth rates of social capital have been recorded among the studied countries, especially after 2020. However, this growth is predominantly reactive in nature, driven by the mobilization response of society to the COVID-19 pandemic and the full-scale war, and is not accompanied by a significant improvement in basic economic indicators. High GDP volatility, increased inflation rates, and a vulnerable labor market indicate a lack of a solid economic foundation for the sustainable development of cohesion. This highlights the necessity for institutional consolidation of mechanisms for participation, trust, and solidarity to transform social cohesion into an effective factor for long-term economic growth and increased resilience to external shocks.

Keywords: social cohesion, economic development, comparative analysis, social capital, dynamics of the level of cohesion, inclusion, macroeconomic dynamics, sustainable development.

Fig.: 5. Bibl.: 23.

Slukin Heorhii I. – Postgraduate Student of the Department of Economic Cybernetics and Applied Economics, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Sobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: slukingeorge@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-8308-5533>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/JXN-1340-2024>

У межах сучасної економічної науки суспільні характеристики дедалі частіше розглядаються як стратегічний нематеріальний актив. Зокрема, соціальна згуртованість асоціюється з підвищенням економічної продуктивності, зростанням інвестиційної привабливості та посиленням інноваційної динаміки регіонів. У цьому контексті дослідження впливу соціальної згуртованості на економічний розвиток набуває особливої значущості та поступово формується як окрема міждисциплінарна галузь, що об'єднує увагу як зарубіжних, так і українських науковців.

Відомими дослідниками економічних ефектів соціального капіталу та згуртованості є Д. Аджемоглу, Дж. Робінсон [1], Дж. Мурінгані, Р. Фітжар, А. Родрігес-Посе [2], А. Сур'яхаді, А. Рішанті, Р. Сперроу [3], Е. Ларнйо та ін. [4], С. Гомаюн, М. Сейфзаде [5], Х. Фонсека, С. Лукош, Ф. Бразье [6], Л. Хенріксен, Л. Сібрук, К. Янг [7], Р. Філіппіні, М. Марескотті, Ю. Демартіні, А. Гавіліо [8].

Серед вітчизняних досліджень важливо виділити низку науковців, які вивчають двосторонній вплив економіки та соціальних характеристик.

У роботі С. В. Тютюнникової, О. В. Бервено [9] соціальна згуртованість розглядається як імператив існування суспільства та найважливіша характеристика якості життя населення. Запорукою підвищення рівня згуртованості автори вважають гармонійний розвиток економіки, суспільства та створення сприятливого інституційного середовища.

І. О. Цимбалюк і Н. В. Павліха [10] розвивають концепцію інклюзивної економіки як такої, в якій економічний розвиток забезпечує добробут для всіх членів суспільства. На регіональному рівні вагомим фактором виступає соціальний капітал, що забезпечує формування довіри, та, як наслідок, стабілізує ділову активність і формує інноваційний потенціал. Довіра також закладається через спільні ідентичності, норми, цінності – соціальну згуртованість. Зокрема, дослідники звертають увагу на ключову роль згуртованості в європейській моделі розвитку регіонів.

У монографії Г. Б. Тимохової та ін. [11] на базі регресійного моделювання залежності індексу людського розвитку від низки факторів (рівень розвитку комунікаційних технологій, якість державного управління тощо) доводиться, що рівень соціального капіталу визначає ефективність формальних інститутів і державного управління: за його дефіциту економіка атомізується, втрачаючи потенціал розвитку. Соціальний капітал виступає ланкою, що поєднує інституційну якість з динамікою економічного зростання.

Економічним ефектам соціальної згуртованості, соціального капіталу та освіти присвячені

роботи О. І. Дем'янчук [12], Л. М. Матросової [13], В. П. Звонара [14], І. С. Гайдука [15], С. Дембіцького, О. Злобіної, Н. Костенко та ін. [16].

Дослідження соціальних чинників в економічному розвитку України потребує поглиблення через окремий аналіз впливу соціальної згуртованості. Доцільним є вивчення її змісту та динаміки на основі порівняння з країнами Європейського Союзу, в яких існує довгострокова практика фінансової підтримки реалізації політики соціальної згуртованості.

Метою даного дослідження є виявлення особливостей згуртованості українського суспільства порівняно з країнами ЄС – ключовими бенефіціарами фондів згуртованості шляхом аналізу змін індексу соціального капіталу та базових макроекономічних показників у 2013–2023 роках.

Для визначення впливу державних і наддержавних програм на формування згуртованості та, опосередкованим чином, на економічний розвиток необхідно розглянути динаміку показників згуртованості серед країн ЄС і України. Для цього використаємо складові індексу процвітання (Prosperity Index), що розраховується Legatum Institute (Велика Британія) [17].

Оптимальною метрикою для задач дослідження є показник соціального капіталу. Legatum Institute визначає соціальний капітал як синтез мережі зв'язків та згуртованості, характерних для суспільства, в якому люди довіряють одне одному та виявляють взаємну повагу. У широкому розумінні соціальний капітал стосується чинників ефективного функціонування соціальних груп, що охоплюють міжособистісні відносини, спільне відчуття ідентичності, норми, цінності, довіру, співпрацю та взаємність, хоча чіткого консенсусу щодо його точного визначення не існує (Legatum Institute, 2023) [18].

Соціальний капітал виступає синтетичним показником, який розраховується на основі таких факторів з рівними ваговими коефіцієнтами: особисті та сімейні стосунки, мережі зв'язків, міжособистісна довіра, соціальна толерантність і громадянська та суспільна залученість (Legatum Institute, 2023) [19]. Це дозволяє нам використовувати категорії «соціальний капітал» і «соціальна згуртованість» як синонімічні в рамках даного дослідження. Оцінка соціального капіталу країн ЄС і України у 2013 і 2023 рр., а також відносна різниця наведені на *рис. 1*.

Так, країнами з найбільшим соціальним капіталом у 2013 р. були Данія, Нідерланди, Ірландія, Швеція і Фінляндія. Україна посідала 25 місце з 28. Однак у 2023 р. Україна є країною найстрімкішого

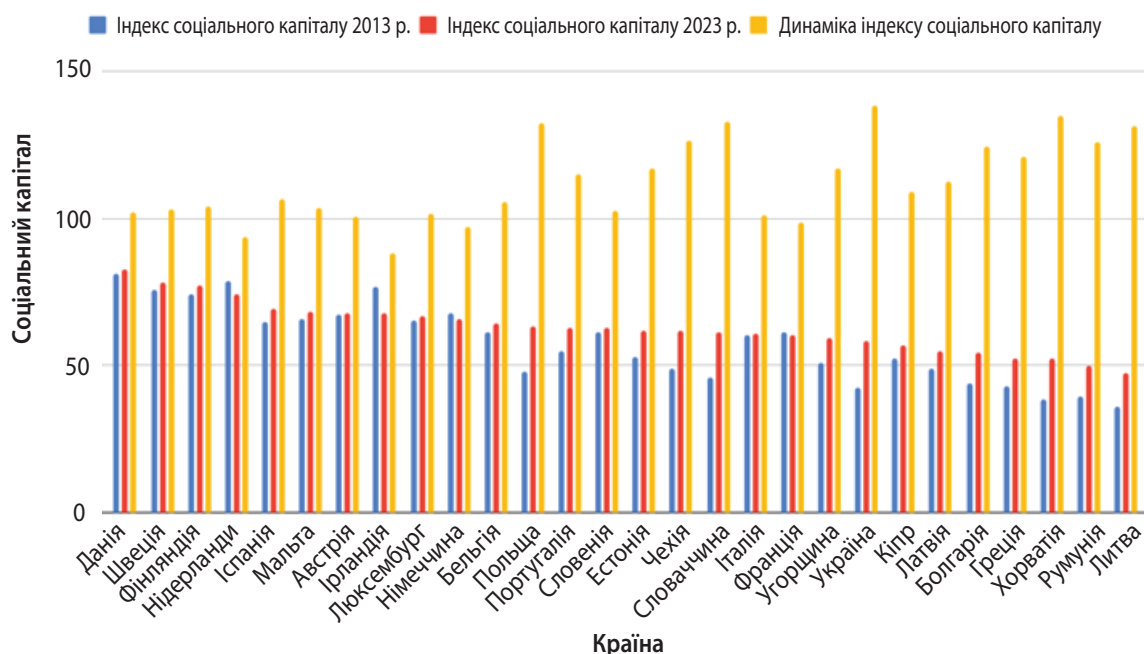

Рис. 1. Соціальний капітал країн ЄС і України, 2013 і 2023 рр.

Джерело: складено за [17].

розвитку соціального капіталу – показник склав 138,3% стосовно оцінки 2013 р.

Для розуміння можливих причин необхідно деталізувати контекст. Швидке зростання соціального капіталу в Україні починається у 2021 р. – за період 2013–2020 рр. показник зріс усього на 7%. З 2020 р. по 2021 р. і з 2021 р. по 2022 р. оцінка соціального капіталу в Україні зростала на 10,3% і 12,5% відповідно. Стрімке зростання соціального капіталу в Україні після 2019 р. є типовим проявом мобілізаційної реакції суспільства на виклик у вигляді пандемії COVID-19 та на екзистенційну загрозу. Хоча такий капітал має потенціал солідаризації, його «реактивний» характер робить його нестабільним у довгостроковій перспективі. Це актуалізує потребу в його трансформації у стійкі інституційні форми через розвиток структур участі, підтримки довіри та міжгрупової взаємодії. Лише за таких умов соціальний капітал може стати сталим чинником економічного зростання та соціальної конвергенції.

Стрімкість зростання рівня соціальної згуртованості в Україні підкреслюється тим, що тільки 4 інші країни мають зростання, більше ніж 30% порівняно з 2013 р.: Хорватія, Словаччина, Польща і Литва. Також лише 4 країни у 2023 р. мали показник соціального капіталу, менший за 2013 р. – це Франція, Німеччина, Нідерланди та Ірландія. Відмітимо, що 15 країн з найбільшим приростом соціального капіталу розташовані в Південній, Центральній та

Східній Європі (ЦСЄ) або в Балтійському регіоні. Саме країни ЦСЄ та окремі регіони країн Південної Європи традиційно є основними реципієнтами інвестицій ЄС у рамках політики згуртованості.

Незважаючи на лідерство України за темпом зростання соціальної згуртованості в період 2013–2023 рр., за показниками 2023 р. вона займає лише 21 місце порівняно з 27 країнами ЄС. Пояснення полягає в тому, що в більшості держав ЄС соціальний капітал має вищу частку структурованих і стійких форм (через інституціалізовану участь, громадські організації, механізми солідарності). Це свідчить про відмінності не лише в рівні, а й у типах соціального капіталу, актуалізуючи питання їх комплементарності та довгострокового потенціалу.

Чи знаходить загальний тренд на збереження або зростання соціального капіталу в країнах ЄС і стрімке зростання в Україні відображення в економічних показниках? Аналіз темпів річного зростання ВВП (рис. 2) свідчить про відносно стабільну позитивну динаміку в більшості країн ЦСЄ. Протягом 2013–2019 рр. спостерігається зростання на 2–5% на рік з такими виключними випадками, як 9,92% і 8,82% у Мальти та Румунії відповідно у 2017 р. або менше ніж 2% на рік у Греції протягом 2013–2017 рр. Після значних зовнішніх шоків як-от пандемія COVID-19 у 2020 р. та енергетична криза у 2022 р. майже всі країни демонструють V-подібне відновлення.

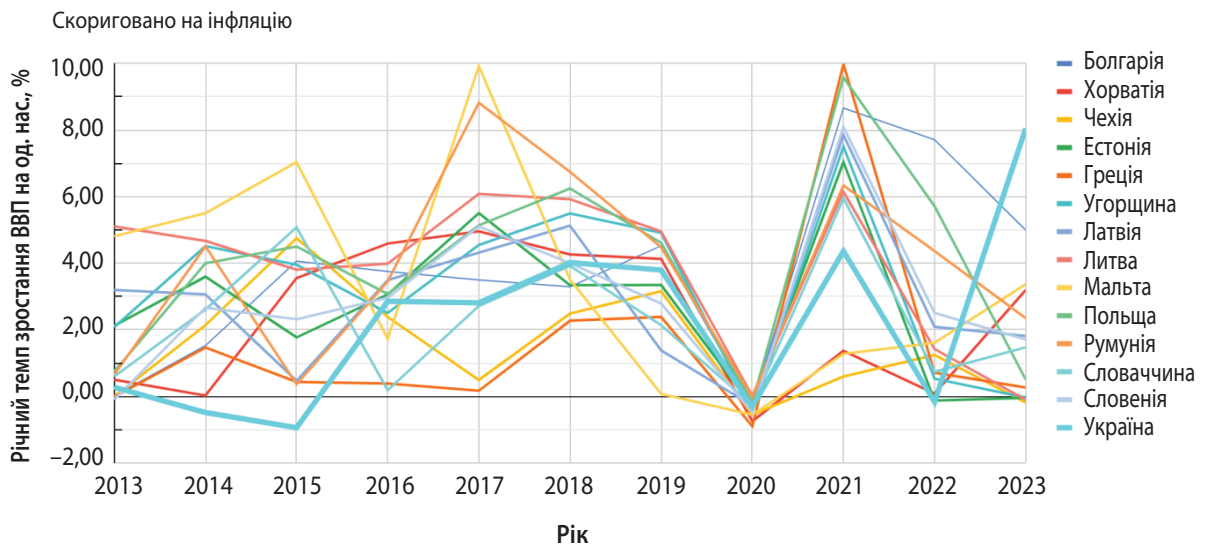

Рис. 2. Річні темпи зростання ВВП на одиницю населення, 2013–2023 рр.

Джерело: складено за [20].

Україна, натомість, показує високий рівень волатильності з глибокими рецесіями у 2014–2015 рр. (війна та анексія Криму), частковим відновленням у 2016–2019 рр., падінням на 3,1% під час пандемії COVID-19 у 2020 р. і катастрофічним спадом на 16,73% у 2022 р. внаслідок повномасштабного вторгнення. Характерними є й менші, ніж у сусідів, темпи відновлення після кризових загострень.

Доповнимо аналіз темпів зростання, розглянувши динаміку ВВП на душу населення протягом 2013–2023 рр. (рис. 3).

За абсолютним рівнем ВВП на душу населення країни ЦСЄ (зокрема, Мальта, Словенія, Литва,

Польща, Чехія) значно наблизилась до середнього рівня ЄС. Порівняння показників 2023 р. з 2013 р. вказує на зростання на 30–50% для більшості країн ЦСЄ. Темпи зростання підтверджують ефективність структурних реформ та євроінтеграції.

Водночас Україна залишається країною з найнижчим рівнем ВВП на душу населення, який не перевищує \$18 000, що більш ніж удвічі нижче, ніж у Болгарії – найбіднішій країні ЄС.

Можливо зробити проміжний висновок про наявність сталого економічного розвитку в країнах ЦСЄ протягом 2013–2023 рр., що зумовлено доступом до єдиного ринку та інвестиційних фон-

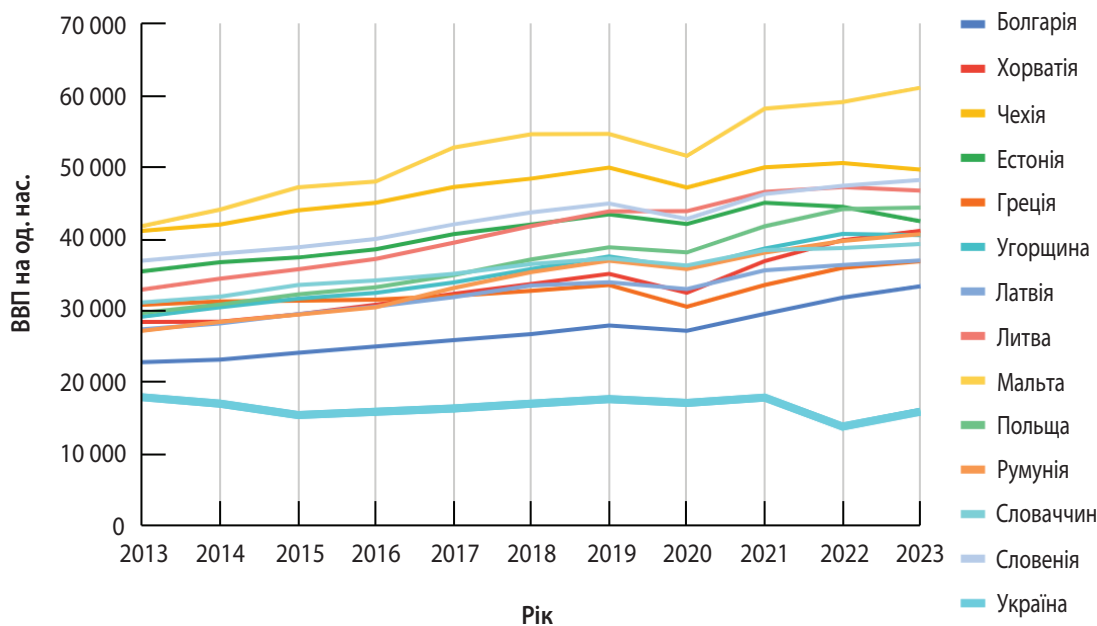

Рис. 3. ВВП на одиницю населення, 2013–2023 рр.

Джерело: складено за [21].

дів ЄС. Безумовно, у порівнянні з Україною варто також враховувати менший вплив зовнішніх шоків та інституційну стабільність.

Нестабільність економічного розвитку України прослідковується в інфляційній динаміці – в період з 2013 р. до 2023 р. інфляція не перевищувала 10% лише протягом 2019–2021 рр. (рис. 4). Окрім зовнішніх факторів, тут варто згадати й монетарні – девальвацію національної валюти та часткове покриття дефіциту бюджету через емісію. Викликаний цим низький рівень довіри до інституцій значно ускладнює довгострокове інвестування.

Натомість, стабільний «здоровий» рівень інфляції до 5% (2013–2021 рр.) у країнах ЦСЄ свідчить про ефективність структурних інвестицій ЄС. Сучасна логістика, енергосистеми та цифрова інфраструктура знижують вартість ведення бізнесу, що сприяє залученню приватних інвестицій, створенню робочих місць і забезпеченню стійкого зростання ВВП без підвищеного інфляційного стимулювання.

перекваліфікації, працевлаштування молоді з боку європейських фондів, першу за все, ЄСФ. В Україні ринок праці залишається вразливим, фрагментованим і не включеним у структурну трансформацію економіки, що ускладнює досягнення високого рівня зайнятості та продуктивності.

Наявна відмінність у траєкторіях економічного розвитку між країнами Центрально-Східної Європи та Україною свідчить про різну природу зростання соціального капіталу. У країнах ЦСЄ покращення індикаторів безробіття та ВВП на душу населення за умов помірної інфляції супроводжується поступовим зміцненням мережових зв'язків і довіри, що відображає інституціоналізований характер політики згуртованості. Натомість в Україні зростання оцінки соціального капіталу, зафіксоване після 2020 р., має переважно реактивну природу й обумовлене екстреною мобілізацією громадянського суспільства у відповідь на зовнішню загрозу. Така динаміка відбувається на тлі глибокого економічного спаду, що підкреслює її кризовий, а не системний характер.

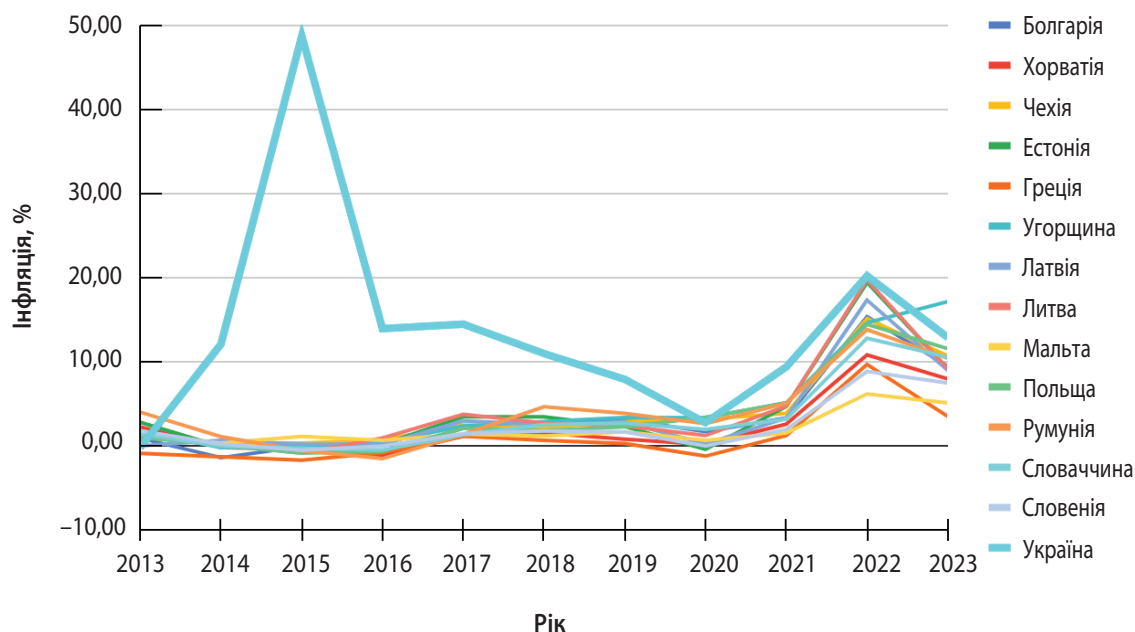

Рис. 4. Інфляція споживчих цін, 2013–2023 рр.

Джерело: складено за [22].

Динаміка безробіття (рис. 5) свідчить про системне зростання зайнятості в країнах ЦСЄ і коливання навколо рівня 9% до 2021 р. в Україні. Наприклад, за цей період у Польщі частка безробітних скоротилась з 10% у 2013 р. до 3% у 2023 р., у Чехії тримається нижче 3% з 2017 р., в Угорщині, Словаччині, Литві, Словенії поступово знизилась до рівня 4–6%. Одною з причин системного розвитку зайнятості є підтримка професійної освіти,

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз динаміки соціального капіталу в Україні та країнах Центрально-Східної Європи (ЦСЄ) протягом 2013–2023 рр. виявив суттєві розбіжності в причинах його зростання. Так, виявлено принципову відмінність у природі формування соціального капіталу. У країнах ЦСЄ зростання соціальної згуртованості має системний, еволюційний характер і супроводжується поліпшенням

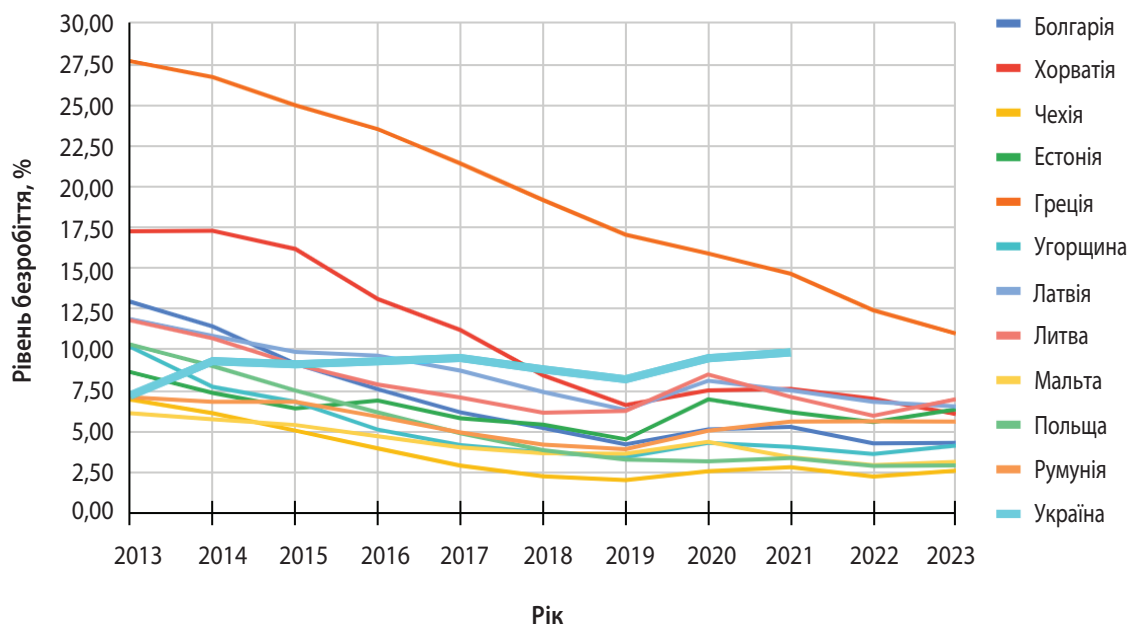

Рис. 5. Рівень безробіття, 2013–2023 рр.

Джерело: складено за [23].

макроекономічної ситуації: сталим зростанням ВВП на душу населення, зниженням безробіття та контрольованим рівнем інфляції. Така динаміка свідчить про ефективність довгострокових структурних реформ і послідовну реалізацію політики згуртованості в рамках європейської моделі регіонального розвитку.

Водночас в Україні підвищення оцінки соціального капіталу після 2020 р. мало реактивний характер. Воно обумовлене виключними зовнішніми обставинами – пандемією COVID-19 та повномасштабною війною, що стимулювали громадянську консолідацію. Проте це зростання не супроводжувалося поліпшенням базових економічних параметрів: темпи зростання ВВП залишалися нестабільними, рівень інфляції – підвищеним, а безробіття – на відносно високому рівні.

Досвід країн ЦСЄ свідчить про двосторонній причинно-наслідковий зв'язок соціального та економічного розвитку. Згуртованість виступає не лише наслідком успішних трансформацій, але й чинником, що знижує транзакційні витрати, сприяє довгостроковому інвестуванню та формує сприятливе інституційне середовище. Натомість в українському контексті відсутність сталої інституційної основи для підтримки згуртованості обмежує її здатність перетворитися на драйвер сталого економічного зростання.

Таким чином, для трансформації наявного потенціалу соціальної згуртованості в Україні у стійкий економічний актив необхідне інституційно-

нальне закріплення відповідних форм участі, довіри та солідарності. Це вимагає послідовної державної політики, орієнтованої на розвиток соціального капіталу як передумови модернізації економіки, регіональної конвергенції та зменшення вразливості до зовнішніх шоків.

Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка адаптованих під контекст регіонального розвитку ЄС і України підходів до вимірювання соціальної згуртованості, поглиблений аналіз взаємодії соціальної згуртованості та економічного зростання з використанням статистичного моделювання. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Аджемоглу Д., Робінсон Дж. Вузький коридор. Держави, суспільства і доля свободи / пер. укр. Г. Шпак. Київ : Наш Формат, 2022. 520 с.
2. Muringani J., Fitjar R. D., Rodríguez-Pose A. Social capital and economic growth in the regions of Europe. *Environment and Planning A: Economy and Space*. 2021. Vol. 53. Iss. 6. P. 1412–1434. DOI: <https://doi.org/10.1177/0308518X211000059>
3. Suryahadi A., Rishanty A., Sparrow R. Social Capital and Economic Development in a Large and Multi-Ethnic Developing Country: Evidence from Indonesia. *Asian Development Review*. 2024. Vol. 41. No 2. P. 301–323. DOI: <https://doi.org/10.1142/S0116110524500082>
4. Larnyo E., Tettegah S., Griffin B., et al. Effect of social capital, social support and social network formation on the quality of life of American adults during

- COVID-19. *Scientific Reports*. 2024. Vol. 14. Art. 2647. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41598-024-52820-y>
5. Homayoun S., Seifzadeh M. The Social Capital and Cash Holdings in an Emerging Economy. *Economies*. 2022. Vol. 10. No. 11. Art. 271. DOI: <https://doi.org/10.3390/economies10110271>
 6. Fonseca X., Lukosch S., Brazier F. Social cohesion revisited: a new definition and how to characterize it. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*. 2019. Vol. 32. No. 2. P. 231–253. DOI: <https://doi.org/10.1080/13511610.2018.1497480>
 7. Henriksen L., Seabrooke L., Young K. Intellectual rivalry in American economics: Intergenerational social cohesion and the rise of the Chicago school. *Socio-Economic Review*. 2022. Vol. 20. Iss. 3. P. 989–1013. DOI: <https://doi.org/10.1093/ser/mwac024>
 8. Filippini R., Marescotti M. E., Demartini E., Gaviglio A. Social Networks as Drivers for Technology Adoption: A Study from a Rural Mountain Area in Italy. *Sustainability*. 2020. Vol. 12. No. 22. Art. 9392. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12229392>
 9. Тютюнникова С. В., Бервено О. В. Соціальна згуртованість суспільства як фактор підвищення якості життя в умовах четвертої промислової революції. *Економічна теорія та право*. 2019. № 4. С. 46–64. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2019-39-4-46>
 10. Цимбалюк І. О., Павліха Н. В. Інклюзивна економіка : шлях до соціальної рівності та економічного розвитку : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 320 с.
 11. Соціальний капітал як фактор економічного зростання суспільства: інституційний аспект аналізу : монографія / за ред. Г. Б. Тимохової. Харків : Вид-во НУА, 2019. 184 с.
 12. Дем'янчук О. І. Соціально-економічні аспекти формування соціального капіталу в Україні. *Наукові записки. Серія «Економіка»*. 2010. Вип. 13. С. 185–191. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/157584255.pdf>
 13. Матросова Л. М. Соціальний капітал та його роль в економічному розвитку країни. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 30-2. С. 32–37. URL: https://bses.in.ua/journals/2018/30_2_2018/9.pdf
 14. Звонар В. П. Соціальна відповідальність як соціо-економічний феномен: теорія та українські реалії: монографія. Київ : Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, 2018. 288 с.
 15. Гайдук І. С. Значення освіти для розвитку людського потенціалу в Україні. *Освітня аналітика України*. 2024. № 4. С. 51–58. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2024-4-51-58>
 16. Українське суспільство в умовах війни. 2022 : колективна монографія / за ред. Є. Головахи, С. Макеєва. Київ : Ін-т соціології НАН України, 2022. 410 с.
 17. Legatum Prosperity Index. *Rankings*. Legatum Institute. URL: <https://index.prosperity.com/rankings>
 18. Defining Prosperity : a report by the Legatum Institute Foundation. *The Legatum Institute*. 30 p. URL: https://index.prosperity.com/download_file/view_inline/4779
 19. The 2023 Legatum Prosperity Index. *Legatum Institute*. 102 p. URL: https://docs.prosperity.com/9616/7756/5038/The_2023_Legatum_Prosperty_Index_report.pdf
 20. Ritchie H., Roser M., Ortiz-Ospina E. GDP per capita growth. *Our World in Data*. URL: <https://ourworldindata.org/grapher/gdp-per-capita-growth?tab=chart&time=2013..latest&country=UKR~BGR~HRV~CZE~EST~GRC~HUN~LVA~LTU~MLT~POL~PRT~ROU~SVK~SVN>
 21. Ritchie H., Roser M., Ortiz-Ospina E. GDP per capita (World Bank). *Our World in Data*. URL: <https://ourworldindata.org/grapher/gdp-per-capita-worldbank?tab=line&time=2013..2023&country=UKR~BGR~HRV~CZE~EST~GRC~HUN~LVA~LTU~MLT~POL~PRT~ROU~SVK~SVN>
 22. Roser M., Ortiz-Ospina E., Ritchie H. Inflation of consumer prices. *Our World in Data*. URL: <https://ourworldindata.org/grapher/inflation-of-consumer-prices?tab=chart&yScale=log&time=2013..latest&country=BGR~HRV~CZE~EST~GRC~HUN~LVA~LTU~MLT~POL~PRT~ROU~SVK~SVN~UKR>
 23. Roser M., Ortiz-Ospina E., Ritchie H. Unemployment rate. *Our World in Data*. URL: <https://ourworldindata.org/grapher/unemployment-rate?tab=chart&time=2013..2023&country=BGR~CZE~HRV~EST~GRC~HUN~LVA~LTU~MLT~POL~PRT~ROU~SVK~SVN~UKR>

REFERENCES

- Adzhemohlu, D., and Robinson, Dzh. *Vuzkyi korydor. Derzhavy, suspilstva i dolia svobody* [The Narrow Corridor: States, Societies, and the Fate of Freedom]. Kyiv: Nash Format, 2022.
- "Defining Prosperity : a report by the Legatum Institute Foundation". *The Legatum Institute*. https://index.prosperity.com/download_file/view_inline/4779
- Demianchuk, O. I. "Sotsialno-ekonomichni aspekty formuvannia sotsialnoho kapitalu v Ukraini" [Socio-economic Aspects of Social Capital Formation in Ukraine]. *Naukovi zapysky. Serii «Ekonomika»*. 2010. <https://core.ac.uk/download/pdf/157584255.pdf>
- Filippini, R. et al. "Social Networks as Drivers for Technology Adoption: A Study from a Rural Mountain Area in Italy". *Sustainability*, art. 9392, vol. 12, no. 22 (2020). DOI: <https://doi.org/10.3390/su12229392>
- Fonseca, X., Lukosch, S., and Brazier, F. "Social cohesion revisited: a new definition and how to characterize it". *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, vol. 32, no. 2 (2019): 231-253. DOI: <https://doi.org/10.1080/13511610.2018.1497480>

- Haiduk, I. S. "Znachennia osvity dlia rozvytku liudskoho potentsialu v Ukraini" [The Importance of Education for Human Development in Ukraine]. *Osvitnia analityka Ukrainy*, no. 4 (2024): 51-58.
DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2024-4-51-58>
- Henriksen, L., Seabrooke, L., and Young, K. "Intellectual rivalry in American economics: Intergenerational social cohesion and the rise of the Chicago school". *Socio-Economic Review*, vol. 20, no. 3 (2022): 989-1013.
DOI: <https://doi.org/10.1093/ser/mwac024>
- Homayoun, S., and Seifzadeh, M. "The Social Capital and Cash Holdings in an Emerging Economy". *Economies*, art. 271, vol. 10, no. 11 (2022).
DOI: <https://doi.org/10.3390/economies10110271>
- "Legatum Prosperity Index. Rankings". *Legatum Institute*. <https://index.prosperity.com/rankings>
- Larnyo, E. et al. "Effect of social capital, social support and social network formation on the quality of life of American adults during COVID-19". *Scientific Reports*, art. 2647, vol. 14 (2024).
DOI: <https://doi.org/10.1038/s41598-024-52820-y>
- Matrosova, L. M. "Sotsialnyi kapital ta yoho rol v ekonomichnomu rozvytku krainy" [The Social Capital and It's Role in the Economic Development of the Country]. *Prychornomorski ekonomichni studii*. 2018. https://bses.in.ua/journals/2018/30_2_2018/9.pdf
- Muringani, J., Fitjar, R. D., and Rodriguez-Pose, A. "Social capital and economic growth in the regions of Europe". *Environment and Planning A: Economy and Space*, vol. 53, no. 6 (2021): 1412-1434.
DOI: <https://doi.org/10.1177/0308518X211000059>
- Ritchie, H., Roser, M., and Ortiz-Ospina, E. "GDP per capita (World Bank)". *Our World in Data*. <https://ourworldindata.org/grapher/gdp-per-capita-worldbank?tab=line&time=2013..2023&country=UKR~BGR~HRV~CZE~EST~GRC~HUN~LVA~LTU~MLT~POL~PRT~ROU~SVK~SVN>
- Ritchie, H., Roser, M., and Ortiz-Ospina, E. "GDP per capita growth". *Our World in Data*. <https://ourworldindata.org/grapher/gdp-per-capita-growth?tab=chart&time=2013..latest&country=UKR~BGR~HRV~CZE~EST~GRC~HUN~LVA~LTU~MLT~POL~PRT~ROU~SVK~SVN>
- Roser, M., Ortiz-Ospina, E., and Ritchie, H. "Inflation of consumer prices". *Our World in Data*. <https://ourworldindata.org/grapher/inflation-of-consumer-prices?tab=chart&yScale=log&time=2013..latest&country=BGR~HRV~CZE~EST~GRC~HUN~LVA~LTU~MLT~POL~PRT~ROU~SVK~SVN~UKR>
- Roser, M., Ortiz-Ospina, E., and Ritchie, H. "Unemployment rate". *Our World in Data*. <https://ourworldindata.org/grapher/unemployment-rate?tab=chart&time=2013..2023&country=BGR~CZE~HRV~EST~GRC~HUN~LVA~LTU~MLT~POL~PRT~ROU~SVK~SVN~UKR>
- Sotsialnyi kapital yak faktor ekonomichnoho zrostantia suspilstva: instytutsiyni aspekt analizu [Social Capital as a Factor of Economic Growth of Society: Institutional Aspect of Analysis]. Kharkiv: Vyd-vo NUA, 2019.
- Suryahadi, A., Rishanty, A., and Sparrow, R. "Social Capital and Economic Development in a Large and Multi-Ethnic Developing Country: Evidence from Indonesia". *Asian Development Review*, vol. 41, no. 2 (2024): 301-323.
DOI: <https://doi.org/10.1142/S0116110524500082>
- "The 2023 Legatum Prosperity Index". *Legatum Institute*. https://docs.prosperity.com/9616/7756/5038/The_2023_Legatum_Pro Prosperity_Index_report.pdf
- Tiutiunnykova, S. V., and Berveno, O. V. "Sotsialna zhurovanist suspilstva yak faktor pidvyshchennia yakosti zhyttia v umovakh chetvertoi promyslovoi revoliutsii" [Social Cohesion of Society as a Factor in Improving the Quality of Life in the Conditions of the Fourth Industrial Revolution]. *Ekonomichna teoriia ta pravo*, no. 4 (2019): 46-64.
DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2019-39-4-46>
- Tsybaliuk, I. O., and Pavlikha, N. V. *Inklyuzyvna ekonomika : shliakh do sotsialnoi rivnosti ta ekonomichnoho rozvytku* [Inclusive Economy: The Path to Social Equality and Economic Development]. Lutsk: Vezha-Druk, 2023.
- Ukrainske suspilstvo v umovakh viiny. 2022* [Ukrainian Society in Wartime. 2022]. Kyiv: In-t sotsiolohii NAN Ukrainy, 2022.
- Zvonar, V. P. *Sotsialna vidpovidalnist yak sotsioekonomichniy fenomen: teoriia ta ukrainski realii* [Social Responsibility as a Socio-economic Phenomenon: Theory and Ukrainian Realities]. Kyiv: Instytut demohrafii ta sotsialnykh doslidzhen imeni M. V. Ptukhy NAN Ukrainy, 2018.